

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

137. An Inquisitores possint legere libros Hæreticorum? Et an in Regnis Hispaniarum solus Inquisitor Generalis habeat potestatem legendi libros hæreticos, & cui ipse commiserit, & non alij ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

Et Potestate Inquisitorum. Ref. CXXXIV. & c. 467

istam excommunicationem, quia non extorquet pecuniam prætextu officij Inquisitionis; Tertio Inquisitor, qui cogit aliquem, etiam prætextu officij Inquisitionis ad tradendam sibi mutuo pecuniam, in istam excommunicationem non incidit.

RESOL. CXXXIV.

An Inquisitores possint accipere xenia, hoc est, esculenta & poculenta, quæ intra paucos consumantur dies, & sponte sibi sunt oblata?

Et an contra facientes incurant excommunicationem, priventur Officio, & teneantur reddere duplum?

Et quid, si supra dicta acciperent ab aliis Ministris S. Officij?

Et an Minister, cum sciverit alium Ministrum donum accepisse, teneatur sub eisdem penis illum Inquisitori revelare? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 8.

§. 1. **A**D hoc dubium sic responder Scaccia de judic. lib. 1. cap. 87. num. 12. Dico quod in Hispania nec Inquisitores, nec alij S. Officij Ministri possunt accipere non solum munera, sed nec etiam esculenta & poculenta, & contrafacientes incurrerent excommunicationem, privarentur officio, tenerentur reddere duplum, & alia pena muldarentur, & hoc præcedit etiam si acciperentur ab eisdem Officialibus S. Inquisitionis. Quin imò minister cum sciverit alium ministrum donum accepisse, teneatur sub eisdem penis illum Inquisitori revelare. Alibi tamen ubi huiusmodi prohibitive constitutiones non extant, vidi ab Inquisitoribus esculenta & poculenta accepta fuisse. Ita ille; & ante illum Pegna in direct. Inquisit. part. 3. comment. 153. Simanca in cathol. Instit. tit. 34. num. 45. quibus adde Moscovium de majest. milit. Eccles. lib. 1. part. 1. cap. 11.

RESOL. CXXXV.

An Inquisitores excusentur à residentiâ Parochiali, & an gaudeant fructibus Præbendarum, & distributionibus? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 71.

§. 1. **Q**uoad primum, affirmativam sententiam tenet Cened. in quest. Canon. q. 1. n. 28. & Spino in speculo testam. gloss. 3. princ. n. 78. Sed contrariam sententiam, & merito docet Sanctarell. variar. disp. part. 1. q. 11. n. 4. & ita testatur Gonzal. in reg. 8. Cancell. gloss. 6. n. 265. & gloss. 13. n. 164.

2. Quoad secundum verò dicendum est, Inquisitores habentur in suis præbendis & dignitatibus pro præsentibus, & residentibus, & percipiunt integros fructus suarum præbendarum simul cum distributionibus quotidianis ex privilegio speciali favore fidei à Paulo III. & Pio V. illis concessio, ut docet Armendariz in recopil. legum Navarr. lib. 2. tit. 23. leg. 2. §. 2. num. 7. Rojas singul. 96. & de heret. part. 2. num. 420. Cenedus loc. cit. Cevallos in pract. comm. opin. quest. 685. num. 12. Villar del Patronado de Calatayud 4. part. in princ. n. 8. & ita declarasse sacram Cardinalium Congregationem testatur Garfias de benef. tom. 1. p. 3. cap. 2. n. 356.

RESOL. CXXXVI.

An Inquisitores possint dispensare super irregularitate contracta ab hæreticis?

Et an licet Hæretici contrahant irregularitatem, attamen suspecti de hæresi, postquam illam abjurarint, non sint irregulares?

Et an prohibitum sit Inquisitoribus dispensare cum hæreticis Sacerdotibus pœnitentibus, ut Missam celebrent? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 85.

§. 1. **V**ideretur respondendum affirmativè ex Bulla Clem. VII. quæ incipit, Cum sicut, §. vobis etiam, ubi hæc autoritas aperte Inquisitoribus, & eorum Commissariis conceditur. Vnde Vmbertus Locatus in praxi Inquisit. ver. irreg. n. 2. sic ait: Irregularitatem levare, & super illa dispensare possunt Inquisitores, si contracta sit in hæresi cum redeuntibus ad gremium Matris Ecclesiæ, ut patet per privilegium Clem. Papæ. Ita ille. Vide etiam in addit. ad Zanchinum tract. de heret. c. 27. ver. adde ulterius. Zecchium in sum. tom. 1. tit. de fide, cap. 11. num. 16. Henriquez lib. 14. cap. 18. num. 2. & alij.

2. Sed hoc privilegium vel fuit personale, vel non fuit usu receptum, vel per alias Bullas posteriores Pontificum est revocatum, & ideo Pius V. anno 1567. prohibuit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus dispensare ut Missam celebrent, teste Sanctarello de heret. cap. 25. dub. 1. num. 6. ex Pegna in direct. Inquisit. part. 3. comment. 175. ubi absolute hanc sententiam tenet, quam etiam tuetur Sanchez in sum. tom. 1. lib. 2. c. 25. num. 19. Suarez de cens. disput. 43. sect. 1. n. 5. & alij.

3. Notandum est tamen hic obiter quod licet hæretici contrahant irregularitatem, ut notat Megala in 3. part. lib. 7. cap. 2. quæst. 6. num. 16. & alij communiter, attamen suspecti de hæresi postquam illam abjurarint non sunt irregulares, & ita contra Azorium tom. 1. in ref. 83. §. lib. 6. cap. 21. quæst. 8. tenet Emanuel Sà ver. heresi, num. 5. Henriquez lib. 13. cap. 56. num. 1. Parisius de resig. nat. benef. lib. 4. quæst. 3. num. 17. Sanchez ubi supra, num. 12. Sanctarellus num. 9. Garzias de beneficiis tom. 2. part. 1. cap. 10. num. 88. ubi asserit ita fuisse decisum in Sacra Rota Romana.

Sup. hoc sup. in tr. 5. ref. 50. in fin.

Sup. hoc sup. in ref. 83. §. ult. per rot. & superius in tr. 5. Ref. 31. per rot. & in alio §. eorum notacionum.

RESOL. CXXXVII.

An Inquisitores possint legere libros Hæreticorum?

Et an in Regnis Hispaniarum solus Inquisitor Generalis habeat potestatem legendi libros hæreticos, & cui ipse commiserit, & non alij Inquisitores?

Et an Episcopi possint dictos libros legere?

Et an Urbanus VIII. derogaverit omnes licentias legendi libros hæreticos, & omnes alios prohibitos, & hodie hanc potestatem det solum Sacra Congregatio? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 46.

§. 1. **N**egativam sententiam docet Antonius Riccioli in tract. de iure person. lib. 5. cap. 25. n. 4. ubi sic ait: Inquisitores non possunt legere libros damnatos, nisi eis ab Apostolica Sede, seu per sacram Congregationem Inquisitionis fiat facultas, itante consti. Iulij III. Ita ille. Et hanc sententiam tenet etiam Barbosa de potest. Episc. part. 2. alleg. 90. n. 8. Suar. de fide disp. 20. sect. 2. n. 28. Sanch. in sum. tom. 1. lib. 2. cap. 10. n. 46. & alij.

2. Verum contrariam sententiam ex Azorio, Graffio, Delrio, & alijs tenet Fatinacius de heresi questione 180. num. 43. quibus ego addo novissimè Bonacinam in Bulla Can. tom. 3. disp. 1. quæst. 2. punct. 4. num. 10. Imò Zanardus in direct. Theol. part. 2. cap. 7. num. 16. Duardus in Bull. Can. lib. 2. Canon. 1. quæst. 34. n. 6. Torreblanca de magia lib. 3. cap. 15. num. 27. Naldus in sum. ver. Bulla Cæne num. 11. Anton. Soula in Bulla Can. disp. 15. n. 5. post Pegnam in direct. Inquisit. part. 2. comment. 3. & alios putant substitutos Inquisitorum, seu Commissarios ab Inquisitoribus deputatos posse

posse libros hæreticorum legere, quia huiusmodi Commissarij censentur à Sede Apostolica instituti, licet hoc non admittat Bonacina loco cit. & Merolla in *disp. Theol. tom. 3. disp. 1. cap. 2. diff. 1. num. 415.* cum Sanchez ubi supra, quia facultas legendi libros hæreticorum conceditur Inquisitor autem non est Sedes Apostolica, ergo, &c.

3. Notandum est tamen quoddam stando in hac secunda opinione in Regnis Hispaniarum solus Inquisitor generalis habet potestatem legendi libros hæreticorum, & cui ipse commiserit, & non alij Inquisitores, ut patet ex Bulla Pauli V. apposta in principio indicis expurgatorii. Vnde neque Episcopi possunt dictos libros legere. Et ideo hic in gratiam studioforum ponam pulchrum locum Didaci Cantera in *99. crimin. cap. 1. de hæret. num. 64.* ubi sic ait: Si aliquis haberet libros hæreticorum, per Inquisitores anathematizaretur, ut fuit factum per Inquisitionem Conquenssem contra Episcopum Conquensem, qui dicebat eos teneri ex particulari privilegio. Ita Cantera, quod est valde notandum. Sed ego in tali casu consulerem DD. Inquisitoribus, ut Summum Pontificem de hoc certiorarent, & in Regnis Hispaniarum Inquisitorem generalem; quod autem Episcopi non possint legere libros prohibitos, firmant novissime Mauricius Alzedus in *praxi Episcop. part. 2. capite 6. numero 75.* qui citat Navarrum, Azorium, Sanchez, Delrium, Barbosam, & Pegnam.

4. Sed pro coronide huius resolutionis apponam hic verba Homoboni de Bonis in *exam. Eccles. part. 2. tract. 11. cap. 7. quest. 15.* ubi sic ait: Advertendum est etiam à doctis integræque fidei viris ex urbe referre libros, qui non sunt hæreticorum, nec de hæresi tractant, neque contra fidem falsa, vel suspecta dogmata continent, aliqua tamen alia ex causa prohibitos posse viris dignis ab Inquisitoribus permitti, qui quidem gratis ex scripto manu sua subsignato tribuunt, & de triennio in triennium facultatem renovabunt: at in foro conscientie illam licentiam oretenus habere sufficere videtur. Ita Homobonus. Verum post hæc scripta Urbanus VIII. p. m. derogavit omnes licentias legendi libros hæreticorum, & omnes alios prohibitos, & hodie hanc potestatem dat solum sacra Congregatio.

RESOL. CXXXVIII.

An Inquisitores possint præbere licentiam legendi libros hæreticorum?

Et quid de Generalibus Religionum in Regnis Hispaniarum, vel an solus Pontifex talem licentiam possit præbere? Vnde neque Collegium Cardinalium Sede Apostolica vacante prædictam licentiam concedere possit? Et an Urbanus VIII. novissime annullaverit omnes licentias legendi libros prohibitos? Et an nemini liceat libros hæreticos ad suas manus devenientes propriam auctoritate comburere, sed eos ad Inquisitores deferre teneantur? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 99.

§. 1. **R**espondeo negativè cum Sanchez in *summa tom. 1. lib. 2. cap. 10. num. 43.* & Soula in *aphorism. Inquis. lib. 1. cap. 2. num. 62.* solus enim Pontifex potest talem licentiam præbere. Vnde neque Collegium Cardinalium Sede Apostolica vacante prædictam licentiam posse concedere, ait Merolla in *disp. Theol. tom. 1. disp. 1. c. 2. diff. 1. 2. n. 419.* & alij, quicquid asserat in contrarium Vgolinus.

§. 2. Nota etiam quoddam privilegium Gregor. XIII. in factum Generali Societatis Iesu ad legendum, vel hoc §. lege purgandum libros hæreticorum, vel alias prohibitos,

seu etiam ad facultatem dandam pro his, & similibus concessiones revocatae sunt, tum per privilegia amplius summa sanctæ Inquisitionis in his Regnis Hispaniarum, tum quia Societas cessit privilegio in Congregatione sancta, & ita observat Emanuel Rodriguez & Hieronymus, ille in *questionum Regularium tom. 2. quest. 82. art. 3. iste in compend. questionum Regular. resolut. 92. n. 1.* quibus adde Pottel in *dubij Regular. v. s. lib. 1. rum prohibitio, num. 3.* Urbanus verò VIII. novissime annullavit omnes licentias legendi libros prohibitos.

3. Notandum est etiam hic obiter quoddam Hieronymus Rodriguez ubi supra *num. 3.* docet, nemini licere libros hæreticos ad suas manus devenientes propria auctoritate comburere, sed eos ad Inquisitores deferre, sed re tenetur, juxta constit. Julij III. id præcipiens; alias potest procedi contra ipsum ac si esset hæreticus, quod intelligunt aliqui, nisi ex tali manifestatione, seu traditione refutetur manifestanti, seu tradenti ali-quod grave periculum suspicionis de hæresi, tunc etiam posse tales libros per seiplos comburere affirmant. Id tamen minime admittendum est propter damnum quod ex eo eveniret potest Catholicæ fidei ac Religionis, nam deferendo huiusmodi libros ad Inquisitores, ut inquirere possint an ultra traditos alij similes supersint, & an ipsis male usi sint, & à quibus eos acceperint. Ita ille. Sed de hac questione ego alibi fusius egi.

RESOL. CXXXIX.

An intelligens aliquem librum esse hæreticum, comburendo illum, & non Inquisitoribus tradendo, incurrit excommunicationem huius Canonis? Et quid de peccato? Ex p. 1. tr. 11. Ref. 37.

§. 1. **R**espondeo, quoddam communiter Doctores docent, quem non posse propria auctoritate libros tales comburere; sed teneri illos deferre ad Inquisitores. Ita Suarez *tract. de fide, disp. 20. sect. 2. n. 23.* Azorius *tom. 1. lib. 8. c. 16. q. 11.* Delrium *disp. magis, tom. 3. lib. 5. sect. 17.* Farinacius *de hæresi, quest. 180. n. 40.* Barbosa *de potest. Episcop. p. 3. alleg. 9. c. 1.* Soula in *Bull. Censur. cap. 2. disp. 15. concl. 3. n. 4.* Homobonus *de exam. Eccl. p. 1. tract. 7. cap. 2. quest. 12. & p. 2. tract. 11. cap. 7. quest. 15. resolut. 2.* Duartus in *Bull. Censur. lib. 2. c. 1. q. 52. n. 1.* Cherubinus in *compend. Bull. tom. 2. conf. 76. p. 17. sibil. 2.* Riccius *p. 4. decis. 255. n. 4. & decis. 360. num. 7.* Alterius *de cens. tom. 1. disp. 2. lib. 5. c. 7.* & alij. Et fundantur in quadam Constitutione Julij III. qui hoc videtur præcipere.

2. Sed non reticebo, contrariam sententiam docere Zanchinum in *tract. de Hæreticis, cap. 7. num. 7. & Repertor. Inquisitorum, verb. libri.* Filliucium *tom. 2. tr. 2. cap. 7. num. 208.* ubi exculat comburentes propria auctoritate, aut tradentes illis, qui dictos libros legere possunt: quod antea etiam docuerat in *tom. 1. tract. 16. cap. 3. num. 45.* & hanc opinionem referens Bonacina *de cens. disp. 2. quest. 5. punct. 4. num. 20.* in nova editione non improbat, & ideo videtur illam admittere: & multi ex Authoribus citatis, ut Alterius, & Riccius, & Antonius Riccius in *tr. de jur. personarum, lib. 5. cap. 24. n. 2.* & Campeggius in *addit. ad Zanchinum de Hæreticis, cap. 7. n. 7.* contrariam sententiam, quam ipsi tenent, vocant tantum veriore, & tutiore. Ego secundum dictos Authores sententia Filliucij est probabilis.

3. Sed, quicquid sit de peccato, ut bene notat Pottell in *add. ad dubia regul. verb. libri prohibiti, num. 13.* certum est, illos, qui libros hæreticos comburant propria auctoritate non incurere in excommunicationem Bullæ Censuræ, quia tales libros comburendo, illos non